

HEMŞİRELİK BİLİMİ
Dergisi

Journal of
NURSING SCIENCE

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of NursingScience

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Derleme

Hemşirelikte Bireyselleştirilmiş Bakım Algısına Yönelik Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Examination of Postgraduate Theses on Individualized Care Perception in Nursing

Ebru ÖZTÜRK ÇOPUR ^a, Zehra CAN ^b, Fatma KARASU ^c, Hasan Hüseyin ÇAM ^d

^a Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, KİLİS, TÜRKİYE

^b Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, KİLİS, TÜRKİYE

^c Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, KİLİS, TÜRKİYE

^d Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, KİLİS, TÜRKİYE

ÖZET

Çalışma Türkiye’de hemşirelik alanında yapılan bireyselleştirilmiş bakım algısındaki lisansüstü tezleri incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma 10.06.2020-25.06.2020 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından “bireyselleştirilmiş bakım algısı, hemşirelikte bireyselleştirilmiş bakım, hemşirelik” anahtar kelimeleri tarama yapılarak kullanılmıştır. Veri toplama araştırıcılar tarafından hazırlanan “tez değerlendirme formu” kullanılmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Tarama sonucunda 15 teze ulaşılmıştır ve tezlerin tamamı yüksek lisans tezidir. Tezlerin %40’ı 2019 yılında ve Hemşirelik Esasları Anabilim dalında yapılırken, %26,7’si tanımlayıcı türde yapılmıştır. Tezlerde örneklemi %33,3’ünü hemşireler oluşturmuştur. Tezlerin %26,7’si yayına çevrilmiştir. Çalışmada tezlerin tamamının yüksek lisans tezi ve çoğunluğunun tanımlayıcı tipte olduğu ve yayın yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Bireyselleştirilmiş bakım algısında yapılan çalışmaların artırılması, nitel çalışmaların yapılması, lisansüstü eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve az sayıda olan doktora tezlerine önem verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, bireyselleştirilmiş bakım, lisansüstü tezler.

ABSTRACT

The study is a descriptive study conducted to examine the kind of individualized care postgraduate thesis in perception made in the field of nursing in Turkey. In this study between 10.06.2020-25.06.2020, the keywords "individualized care perception, individualized care in nursing, nursing" from the database of the National Thesis Center of YÖK (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) keywords are used by scanning . The "thesis evaluation form" prepared by the researchers was used in data collection. Descriptive statistics were used while evaluating the data. As a result scanning, 15 theses were reached and all of the theses are master's thesis. While %40 of the theses were made in 2019 and in the department of nursing fundamentals, %26,7 were made in a descriptive type. The nurses constituted %33,3 of the sample in the theses. %26,7 of the theses have been translated into publication. It was concluded that all of the theses the study were master's theses, most of them were descriptive and no publications were made. It is recommended to increase the studies in individualized care perception, conducting qualitative studies, to increase the quality of postgraduate education, and to give importance to doctoral theses.

Key Words: Nursing, individualized care, postgraduate these

*Sorumlu Yazar: Ebru ÖZTÜRK ÇOPUR

Adres: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi Aşt Mahallesi Yedi Aralık Sokak No:28 Karataş Kampüsü 79090 Kilis-TÜRKİYE

e-posta: ebruozturkcopur@kilis.edu.tr

Geliş tarihi: 28.08.2020

Kabul tarihi: 27.12.2020

GİRİŞ

Akademik çalışmalar, bilimsel gelişim sürecinin en temel faktörlerinden biri olup hemşirelik mesleği için de önemlidir. Hemşirelik alanında yapılan akademik çalışmalar verilen bakımın araştırma bulgularına dayandırılarak verilmesi, hemşirelik uygulamaları, yeterliliği ve hemşirelik gelişimi için temel olarak ele alınmıştır (Karabulut ve ark., 2015). Bilimsel araştırma sonucu üretilen bilginin geliştirilip kullanılması hemşirelikte bakımın kalitesinin artmasına, doğru sağlık politikalarının oluşturulmasına, hemşirelikte mesleki otonomi ve motivasyonların artmasına katkı sağlar (Öztürk ve ark., 2010). Bu anlamda hemşirelik alanında yapılan lisansüstü çalışmalar profesyonelleşme, gelecekte hemşirelerin kanıta dayalı karar vermesini ve kendi bilgisini üretebilen hemşire potansiyeli oluşmasını sağlamaktadır (Çopur ve ark., 2015).

Bireyselleştirilmiş bakımın literatürde 1960 yılların başında ortaya çıktığı belirtilmiştir. Son yıllarda dünyada öne çıkan bir kavram olarak karşımıza çıkan bireyselleştirilmiş bakım geleneksel bakıma alternatif olarak geliştirilmiştir (Çopur ve Emiroğlu, 2017; Toru, 2020). Bireyselleştirilmiş bakım, bireyin özelliklerine yönelik verilen bakımın yanında hastanın da hemşirenin gösterdiği bu yaklaşımı anlaması ve kendi bakımında da bu algılarını hissetmesi, deneyimlemesi ve geri bildirimler ile ifade etmesidir (Suhonen ve ark., 2012; Toru, 2020). Aynı zamanda bireyselleştirilmiş bakımda hemşire bakım vereceği bireyin ve ailesinin değerlerini, inançlarını da dikkate alarak, birey ile işbirliği sağlar. Dolayısıyla bireyselleştirilmiş bakımda hemşirenin hastaya uzun süre bakım vermesi; sağlık bakımının kalitesini ve güvenliğini artırırken, anksiyeteyi azaltmakta ve hasta memnuniyeti ile yaşam kalitesini arttırmaktadır. Ayrıca tıbbi hataları, enfeksiyonları ve mortaliteyi azaltarak klinik bakımın gelişmesinde katkıda bulunmaktadır (Karayurt ve ark., 2018). Bireyleri ayrı ayrı ele almak, hastanın klinik özelliklerini dikkate almak, bireyin kişisel yaşamını dikkate almak ve bireyin kendi bakım üzerinde karar verebilmesi bakımın bireyselleşmesini sağlar (Papastavrou ve ark., 2015; Suhonen ve ark., 2012). Hemşirelikte bireyselleştirilmiş bakım kavramı ilkeleri;

- Hastanın bireysel özelliklerine saygı gösterme
- Hastaya bütüncül olarak bakım verme
- Bireyin bakım gereksinimine odaklanma
- Hastanın bağımsızlığını destekleme
- Bakımı hasta ile işbirliği içerisinde yapma
- Her hastaya eşit ve yaklaşım içerisinde olma şeklinde ele alınmaktadır (Ceylan, 2014).

Sağladığı yararlar ve ilkeleri göz önüne alındığında bireyselleştirilmiş bakım hemşirelik mesleğinde önemli bir yere sahiptir. Bilimsel araştırmalar hemşirelikte verilen bakımın profesyonelleşmesi ve uygulamaların etkinliği ve yeterliliğinde önemli bir temel oluşturur (Ayık ve ark., 2015). Türkiye’de son yıllarda hemşirelik alanında yapılan çalışmalar giderek artmıştır (Aydın ve ark., 2015). Bu gelişmelerle birlikte hemşirelikte son yıllarda yüksek lisans ve doktora eğitimleri de artış göstermiştir. YÖK tarafından 2017 yılında yapılan hemşirelik eğitimi çalıştayında; 6,157 kişinin yüksek lisans ve 1,359 kişinin doktora eğitimi aldığı

saptanmıştır. Türkiye’de yapılan hemşirelik araştırmalarının çoğunu akademisyen hemşirelerin yaptığı çalışmalarla lisansüstü tezler oluşturmaktadır (Ardahan ve Özsoy, 2015; YÖK, 2017).

Bireyselleştirilmiş bakım uygulamalarının hemşireliğe farklı bir boyut kazandırması, yalnızca tıbbi uygulamalara değil hemşirelik rolüne ve uygulamalarına odaklanması nedeniyle hemşirelik mesleği açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırmada “Bireyselleştirilmiş bakım algısıyla ilgili hemşirelikte yapılmış lisansüstü tezlerin türü, niteliği ve yayınlanma durumu nedir?” sorularına cevap aranacaktır. Bu bağlamda araştırma geçmişten günümüze bireyselleştirilmiş bakım algısı ile ilgili hemşirelik alanında yürütülmüş tezlerin incelenmesi ve var olan durumun ortaya konulmasını sağlayacaktır. Ayrıca gelecekte bireyselleştirilmiş bakım alanında yürütülecek bilimsel araştırmalara katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu çalışma Türkiye’de hemşirelik alanında yapılan bireyselleştirilmiş bakım algısı ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin (araştırma türü, örneklem, kullanılan ölçüm araçları, tezin yayına çevrilme durumu vb.) özelliklerini incelemek amacıyla yapılması planlanan derleme türünde bir çalışmadır. Sistematik olarak literatür incelemesi yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2011-2019 yılları arasında yapılan hemşirelik lisansüstü tezleri oluşturmaktadır. Ulusal Tez Merkezi veritabanından 10.06.2020-25.06.2020 tarihler arasında, “bireyselleştirilmiş bakım algıları, hemşirelikte bireyselleştirilmiş bakım, hemşirelik” anahtar kelimeler birlikte ya da ayrı ayrı yazılarak Ulusal Tez Merkezinin tümü kısmında lisansüstü tezler taranmıştır. Tarama sonucunda 15 tane yüksek lisans çalışmasına ulaşılmıştır. Dahil etme kriterlerini kapsayan 15 tez çalışmaya alınmıştır.

Çalışmaya Dâhil Edilme Kriterleri

- Hemşirelik alanında yapılmış olması
- Tam metne ulaşılabiliyor olması
- Bireyselleştirilmiş bakım konusu ile ilgili yapılmış olması

Verilerin Toplanması

Çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan “tez değerlendirme formu” kullanılmış ve incelenen tezler yayınlandığı yıl, üniversite, anabilim dalı, tezin adı, yürütülme amacı, yöntemi (araştırma türü, örneklem, kullanılan ölçüm araçları ve bilimsel alanda daha yaygın bir kitleye ulaşabilmesi açısından tezlerin yayın yapılma durumu çalışmanın yürütüldüğü tarihler arasında google akademik, pubmed, google scholar veri tabanları taranarak belirlenmiş olarak 9 ana başlık altında toplanmış ve incelenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. İstatistik hesaplaması için Microsoft Office Excel 2007 programı kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi araştırmacıların erişimine açık bir web tabanıdır. Bu web sayfasında paylaşılan tezler kullanıldığından etik izin alınmasına gerek duyulmamıştır.

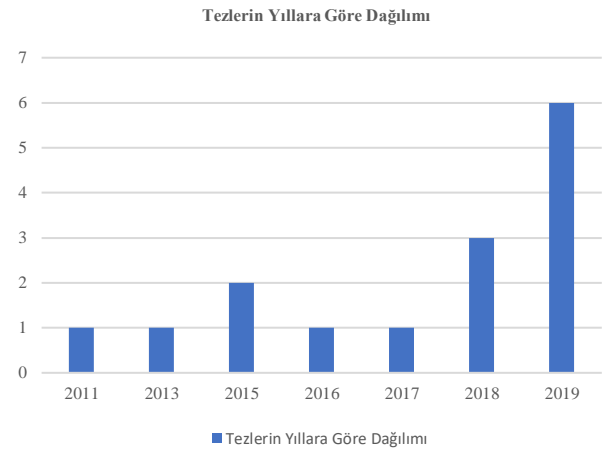
BULGULAR

Tablo 1. Yüksek Lisans Tezlerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Tanıtıcı Özellikler	Yüksek Lisans Tezleri	
	n	%
Tezin Türü		
Yüksek Lisans	15	100.0
Doktora	0	0.0
Tezin Yılı		
2011	1	~ 6.67
2013	1	6.67
2015	2	13.33
2016	1	6.67
2017	1	6.67
2018	3	20.0
2019	6	40.0
Anabilim dalı		
Hemşirelik Anabilim Dalı	5	33.3
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı	6	40
Doğum ve Kadın Hastalıkları	1	6.7
Hemşireliği Anabilim Dalı	2	13.3
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı	1	6.7
Araştırma Türü		
Tanımlayıcı ve Kesitsel	2	13.3
Tanımlayıcı ve Karşılaştırmalı	4	26.7
Tanımlayıcı ve İlişki Arayıcı	2	13.3
Tanımlayıcı	4	26.7
Kesitsel	2	13.3
Analitik-Kesitsel	1	6.7
Örneklem		
Hastalar	5	33.3
Hemşire	5	33.3
Hastalar ve Hemşireler	3	20
Hemşirelik Öğrencileri	2	13.3
Ölçüm Araçları		
Anket Formu ve Ölçek	15	100.0
Diğer	0	0.0
Tezin Yayına Çevrilme Durumu		
Evet	4	26.7
Hayır	11	73.3
Yayınlanmış Tezler		
Uluslararası	4	100.0
Ulusal	0	0.0

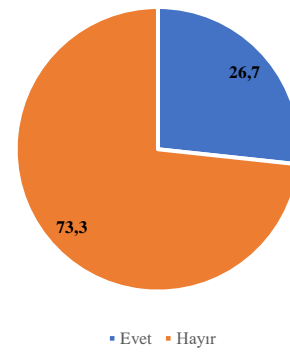
Tablo 1’de araştırmaya dahil edilen 15 tezin tanımlayıcı özellikleri sunulmuştur. Tablo 1’e göre bireyselleştirilmiş bakım algısına yönelik 2011-2019 yılları arasında yapılmış olan 15 tane yüksek lisans tezleri bulunmuş olup, incelenen lisansüstü tezlerde bireyselleştirilmiş bakım algısı ile ilgili yapılmış doktora tezine rastlanmamıştır. İncelenen tezlerin büyük çoğunluğunun 2019 yılında ve hemşirelik esasları anabilim dalında yapılmış olduğu

(%40,0) saptanmıştır. Tezlerin belli bir kısmının tanımlayıcı ve karşılaştırmalı türde yapıldığı (%26,7), ve tezlerin örnekleminin çoğunluğunun hemşireler (%33,3) olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda tezlerin tamamında ölçüm aracı olarak anket formu ve ölçek kullanılmıştır. Tezlerin yayımlanma durumu ele alındığında sadece 4 tezin yayın yapıldığı (%26,7), ve yayınların hepsinin uluslararası dergilerde yayımlandığı bulunmuştur. Şekil 1’de tezlerin yıllara göre dağılımı gösterilmiştir.

Şekil 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Tezlerin Yayına Çevrilme Durumu

Şekil 2. Tezlerin Yayına Çevrilme Durumu

Şekil 2’de grafiği tezlerin yayına çevrilme durumunun dağılımını göstermektedir.

Tablo 2’de çalışma kapsamında değerlendirilmeye alınan tezlerin adı, araştırmacı, yürütülme amaçları ve araştırma sonuçları gibi özellikler incelenmiştir. Yapılan tezlerin genellikle hemşireler, hastalar ve son sınıf hemşirelik öğrencilerinde bireyselleştirilmiş bakım algısını belirlemek amacıyla yapıldığı saptanmıştır.

Tablo 2. Çalışma Kapsamında Değerlendirilmeye Ahnan Tezler

Tez	Tezin Adı	Yürütülme Amaçları	Araştırma Sonucu
YL	Kadınların Doğum Sonu Bireyselleştirilmiş Bakımı Algılama ve Memnuniyet Düzeyleri	Doğum sonrasında bireyselleştirilmiş bakım algısı ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi	Bu çalışmada doğum sonrasında bireyselleştirilmiş bakım algıları ve memnuniyet düzeyleri arasında ilişki olduğu belirlenmiştir (Öğüt, 2019).
YL	Hemşirelerin Etik Duyarlılıkları İle Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Hemşirelerin etik duyarlılıkları ile bireyselleştirilmiş bakım algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Bu çalışmada hemşirelerin etik duyarlılıkları ve bireyselleştirilmiş bakım algıları arasında ilişki belirlenmiştir (Atay, 2019).
YL	Onkoloji Kliniğinde Hasta ve Hemşire Bakış Açısıyla Bireyselleştirilmiş Bakım Algısı	Onkoloji kliniğinde hasta ve hemşire bakış açısıyla bireyselleştirilmiş bakım algısının belirlenmesi	Bu çalışmada onkoloji kliniğinde yatan hastalarda bireyselleştirilmiş bakım algıları bakımından sorumlu hemşirelerden daha düşük olduğu belirlenmiştir (Altınışık, 2019).
YL	Hasta ve Hemşirelerin Bireyselleştirilmiş Bakım Algısı	Hasta ve hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım algısının belirlenmesi	Bu çalışmaya katılan hastaların bireyselleştirilmiş bakım algısının hemşirelerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bekmezci, 2019).
YL	Yetişkin Hastaların Bireyselleştirilmiş Bakım Algılarının Hastane Taburculuğuna Hazır Oluşuklarına Etkisi	Yetişkin hastaların bireyselleştirilmiş bakım algılarının hastane taburculuğuna hazır oluşuklarına etkisinin belirlenmesi	Bu çalışmada bireyselleştirilmiş bakım algısı ile taburcu olma algısı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Keskin, 2019).
YL	Son Sınıf Hemşirelik Öğrencilerinin Bireyselleştirilmiş Bakım Algılarının ve Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi	Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin bireyselleştirilmiş bakım algılarının ve yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesi	Bu çalışmada son sınıf hemşirelik öğrencilerinin bireyselleştirilmiş bakım algı düzeylerinin iyi olduğu ve yenilikçilik düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Demirel, 2019).
YL	Hemşirelerin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları Üzerine Etkisi	Hemşirelerin iş doyumu ve tükenmişlik düzeylerinin bireyselleştirilmiş bakım algıları üzerine etkisinin belirlenmesi	Bu çalışmada hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım algıları arttıkça, iş doyumunu arttığı ve tükenmişlik, duyarsızlaşma ve kişisel başarı puanlarının azaldığı belirlenmiştir (Danacı, 2018).
YL	Son Sınıf Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Değerleri, Duygusal Zeka Düzeyleri ve Bireyselleştirilmiş Bakım Algılarının İncelenmesi	Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik değerleri, duygusal zeka düzeyleri ve bireyselleştirilmiş bakım algılarının belirlenmesi	Bu çalışmada son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki değer algıları, duygusal zeka düzeyleri ve bireyselleştirilmiş bakım algıları düzeylerinin iyidir ve aralarında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Çulha, 2018).
YL	Yoğun Bakım Ünitesinde Yatan Hastaların Yaşam Kalitesi ve Doyumunun Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları Üzerine Etkisi	Yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların yaşam kalitesi ve doyumunun bireyselleştirilmiş bakım algıları üzerine etkisinin belirlenmesi	Bu çalışmada bireyselleştirilmiş bakım skalalarının bazı sosyo-demografik ve klinik özelliklerle, yaşam kalitesi ve doyumunda farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Alıcı, 2018).
YL	Hemşirelerin Bireysel İş Yükü Algısının Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları Üzerine Etkisi	Hemşirelerin bireysel iş yükü algısının bireyselleştirilmiş bakım algıları üzerine etkisinin belirlenmesi	Bu çalışmada hemşirelerde bireysel iş yükünün bireyselleştirilmiş bakım algıları üzerine etkisi olduğu belirlenmiştir (Pamuk, 2017).
YL	Jinekolojik Onkoloji Hastalarının Ve Bakım Veren Ebe/Hemşirelerin Bireyselleştirilmiş Bakım Algılarının Değerlendirilmesi	Jinekolojik onkoloji hastalarının ve bakım veren ebe/hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım algılarının belirlenmesi	Bu çalışmada hemşire ve hastaların bireyselleştirilmiş bakım algılarının birlikte değerlendirilmesinin bireyselleştirilmiş bakım protokollerinin oluşmasına katkı sağlayacağı belirlenmiştir (Bükecik, 2016).
YL	Hastaların Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları ve Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi	Hastaların bireyselleştirilmiş bakım algıları ve etkileyen faktörlerinin belirlenmesi	Bu çalışmada hemşirelerin tutumunun bireyselleştirilmiş bakım algısını etkilediği ve bakım doyumunu algıları arttıkça bireyselleştirilmiş bakım algılarının arttığı belirlenmiştir (Kaplan, 2015).
YL	Hemşirelerin Empatik Eğilim ve Empatik Becerileri İle Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları Arasındaki İlişki	Hemşirelerin empatik eğilim ve empatik becerileri ile bireyselleştirilmiş bakım algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Bu çalışmada empatik eğilimleri sahip olmanın bireyselleştirilmiş bakımı olumlu etkilediği görülürken, hemşirelerin empatik beceriler sergileyemediği belirlenmiştir (Özdemir, 2015).
YL	Hemşirelerin Mesleki Değerlerinin Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları İle İlişkisi	Hemşirelerin mesleki değerleri ve bireyselleştirilmiş bakım algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Bu çalışmada hemşirelerin mesleki değer algıları arttıkça hasta bireylere daha fazla önem verdiği ve bireyselleştirilmiş bakım algı düzeylerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir (Can, 2013).
YL	Ortopedik Cerrahi Hastalarının Bireyselleştirilmiş Bakımı Algılama ve Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Düzeylerinin Belirlenmesi	Ortopedik cerrahi hastalarında bireyselleştirilmiş bakımı algılama ve hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi	Bu çalışmada hastaların bireyselleştirilmiş bakımı algı düzeyleri arttıkça hemşirelik memnuniyet düzeyinin arttığı belirlenmiştir (Tekin, 2011).

TARTIŞMA

Bireyselleştirilmiş bakım algısı ile ilgili hemşirelik alanında yürütülmüş tezlerin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada toplamda 15 tez incelemeye alınmıştır. Bu tezlerin yıllara göre dağılımlarına bakıldığında en fazla 2019 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara bakıldığında bireyselleştirilmiş bakım algısına yönelik tezlerin giderek arttığı görülmektedir. Bireyselleştirilmiş bakım algısına yönelik Ulusal Tez Merkezinde yayınlanan ilk tez çalışması 2011 yılında yapılmıştır ve bu konuda yapılmış bir doktora tezi bulunamamıştır. Yapılan yüksek lisans tezlerinin az sayıda olması ve bu konuda doktora tezinin bulunmaması bireyselleştirilmiş bakım algısına yönelik ileri çalışmaların ve kanıt dayalı çalışmaların yetersiz olduğunu düşündürmektedir. YÖK'ün 2017 yılında yaptığı hemşirelik eğitimi çalıştayında hemşirelikte yapılan yüksek lisans eğitimi sayısının doktora eğitimi sayısından fazla olduğu belirtilirken, yapılan bir çalışma da ise yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla yapıldığı belirlenmiştir. Bu durumun doktora eğitimindeki öğrenci sayısının ve doktora programlarının az olması ile doktora daha geç başlaması gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir (Ardahan ve Özsoy,2015; YÖK, 2017).

Çalışmamızda bireyselleştirilmiş bakım algısı konusunun en fazla hemşirelik esasları anabilim dalında yapıldığı bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada ise tezlerin en fazla hemşirelik anabilim dalında yapıldığı saptanmıştır (Yılmaz ve ark., 2017). Çalışmamızdaki bu durumun bireyselleştirilmiş bakım algısının genel bir konu çerçevesinde ele alındığından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızdaki tezlerin en fazla tanımlayıcı, tanımlayıcı ve karşılaştırmalı türde yapıldığı saptanmıştır. Yapılan bir çalışmada ise yüksek lisans tezlerinde yapılan en çok araştırma türünün tanımlayıcı araştırmalar olduğu belirlenmiştir (Ardahan ve Özsoy,2015). Literatürdeki diğer çalışmalar hemşirelik lisansüstü tezlerinde tanımlayıcı çalışmaların daha baskın olduğunu göstermekte ve bu durum hemşireliğin bir disiplin olarak hala gereksinimlerinin bulunduğunu işaret etmektedir (Bağçıvan ve ark., 2015; Öncel ve Sümen, 2017; Scochi ve ark., 2015). Çalışmamızdaki incelenen tezlerin hepsinin yüksek lisans tezi olması, nitel çalışmaların bulunmaması ve yüksek lisans tezlerinde doktora tezlerine göre daha fazla tanımlayıcı çalışma olması nedeniyle bu sonuca varıldığı düşünülmektedir. Çalışmamızdaki tezlerde örneklemelere bakıldığında %33,3'ünün hemşire gruplarında çalışıldığı saptanmıştır. Yapılan bir araştırma sonucuna göre hemşirelikte yapılan yüksek lisans tezlerinde %23,1'inin hemşirelerle yapıldığı tespit edilmiştir (Motamed Jahromi ve Leila Dehghani, 2014).

Çalışmamızda tezlerin tamamında veri toplama aracı olarak anket formu ve standart ölçek kullanıldığı saptanmıştır. Hemşirelik alanında yapılan çalışmaları inceleyen bir araştırmada çalışmaların %78,6'sının veri toplama aracı olarak anket formu ve standart ölçek kullandıkları ortaya çıkmıştır (Bağçıvan ve ark., 2015). Yine hemşirelikte lisansüstü tezleri inceleyen başka bir çalışmada ise

yüksek lisans tezlerinin %66,5'inde veri toplama aracı olarak anket ve ölçek kullanıldığı belirtilmiştir. Çalışmamız literatürdeki çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Öncel ve Sümen, 2017).

Çalışmamızdaki tezlerin %26,7'sinin yayın yapıldığı ve yayına çevrilen tezlerinde uluslararası hakemli dergilerde yayımlandığı bulunmuştur. Literatürdeki bir çalışmada ise hemşirelikte yapılan tezlerin %28,1'inin yayına çevrildiği belirtilmiştir (Taş ve ark., 2019). Lisansüstü tezlere yönelik bu faktörlerin incelenmesinde nitel çalışmaların daha fazla yapılması önem kazanmaktadır. (Yılmaz ve ark., 2017).

Çalışmamızdaki tezlerin adları incelendiğinde başlıkta yer alan ifadelerin çalışma içeriği yansıttığı görülmektedir. Tezlerin yürütülme amaçları ele alındığında hastalar üzerinde yapılan çalışmalarda bireyselleştirilmiş bakım algısı ve memnuniyet düzeyleri, hemşireler ve son sınıf hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda ise bireyselleştirilmiş bakım algısı düzeylerinin öğrenilmesi amaçlanmıştır. Yürütülen tezlerin sonuçlarında genel olarak bireyselleştirilmiş bakım algısı ve memnuniyet düzeyleri arasında pozitif ilişki olduğu ve hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım algısı yükseldikçe bakımın kalitesinin arttığı ortaya çıkmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma kapsamına alınan tezlerin tamamının yüksek lisans tezi, çoğunluğunun tanımlayıcı tipte olduğu ve büyük çoğunluğunda ise yayın yapılmadığı sonucuna varılmıştır. Bireyselleştirilmiş bakım, verilen hemşirelik bakımının kalitesinde artma, hasta memnuniyetini artırma, yatış sürelerini azaltma gibi yönlerden hemşirelik mesleğinin görünürlüğünü artırma, topluma kaliteli hizmet sunma gibi yararları vardır. Bu kapsamda yüksek lisans tezlerinin az sayıda olması, doktora tezlerinin bulunmamasından dolayı daha fazla kanıt temelli çalışma yapılması ve yapılan lisansüstü çalışmaların yayınlanması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu nedenle bireyselleştirilmiş bakım algısı alanında yapılan çalışmaların artırılması, özellikle nitel çalışmaların yapılmasının sağlanması önerilmektedir. Hemşirelikte verilen lisansüstü eğitiminde de geleneksel bakım algıları yerine bakımla ilgili yeni ve test edilmemiş teori/ modellerin test edilmesine yönelik yapılacak çalışmaların artırılması teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Alıcı CB. (2018). *Yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların yaşam kalitesi ve doyumunun bireyselleştirilmiş bakım algıları üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
2. Altınışık M. (2019). *Onkoloji kliniğinde hasta ve hemşire bakış açısıyla bireyselleştirilmiş bakım algısı*. Yüksek Lisans Tezi.. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
3. Ardahan M, Özsoy S. (2015). Türkiye'de hemşirelik araştırmalarındaki eğilimler: yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(4), 516-534.
4. Atay ME. (2019). *Hemşirelerin etik duyarlılıkları ile bireyselleştirilmiş bakım algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

5. Aydın Y, Adıgüzel A, Topal EA. (2015). Ebe ve hemşirelerin bilimsel çalışmalarına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Journal of Human Rhythm*, 1(4), 168-175.
6. Ayık S, Öztürk A, Kaya N, Uygur E, Cengiz A. (2010). Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımında engeller. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 18(3), 144-155.
7. Bağcıvan G, Uysal N, Karaaslan A, Kapucu S, Talas, MS, Terakye G. (2015). Türkiye'de 2009-2013 yılları arasında yayımlanmış olan onkoloji hemşireliği alanında yapılmış araştırmaların incelenmesi: Sistematik derleme. *Turkish Journal Of Oncology/Türk Onkoloji Dergisi*, 30(2).
8. Bekmezci E. (2019). *Hasta ve hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım algısı*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
9. Bükecik E. (2016). *Jinekolojik onkoloji hastalarının ve bakım veren ebe/hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım algılarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
10. Can Ş. (2013). *Hemşirelerin mesleki değerlerinin bireyselleştirilmiş bakım algıları ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
11. Ceylan B. (2014). Hemşirelikte Bireyselleştirilmiş Bakım. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 30(3), 59-67.
12. Çopur ÖE, Kuru N, Seyman CC. (2015). Hemşirelikte kanıt dayalı uygulamalara genel bakış. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(2), 51-55.
13. Çopur ÖE, Emiroğlu ON. (2017). Birey Odaklı Bakım ve Halk Sağlığı Hemşireliği Uygulamalarındaki Önemi. *Türkiye Klinikleri Public Health Nursing-Special Topics*, 3(2), 61-65.
14. Çulha Y. (2018). *Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik değerleri, duygusal zeka düzeyleri ve bireyselleştirilmiş bakım algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
15. Danacı E. (2018). *Hemşirelerin iş doyum ve tükenmişlik düzeylerinin bireyselleştirilmiş bakım algıları üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. On dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
16. Demirel N. (2019). *Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin bireyselleştirilmiş bakım algılarının ve yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
17. Kaplan BC. (2015). *Hastaların bireyselleştirilmiş bakım algıları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
18. Karabulut N, Gürçayır D, Aktaş YY. (2019). Hemşirelik Araştırma Tarihi. *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 2019; 10(2): 121-128.
19. Karayurt Ö, Ursavaş EF, İşeri Ö. (2018). Hemşirelerin bireyselleştirilmiş bakım verme durumlarının ve görüşlerinin incelenmesi. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 163-169.
20. Keskin A. (2019). *Yetişkin hastaların bireyselleştirilmiş bakım algılarının hastane taburculuğuna hazır oluşluklarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Afyon.
21. Motamed-Jahromi M, LeilaDehghani S. (2014). Nursing MscTheses: A study of an iranian college of nursing and midwifery in two decades (1990-2010). *Global Journal Of Health Science*, 6(5), 118-124.
22. Ögüt D. (2019). *Kadınların doğum sonrası bireyselleştirilmiş bakım algılama ve memnuniyet düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
23. Öncel S, Sümen A. (2017). Türkiye'de Halk Sağlığı Hemşireliği Alanında Yürütülen Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Public Health Nursing-Special Topics*, 3(1), 20-28.
24. Özdemir GN. (2015). *Hemşirelerin empatik eğilim ve empatik becerileri ile bireyselleştirilmiş bakım algıları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
25. Öztürk A, Kaya N, Ayık S, Uygur E, Cengiz A. Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımında engeller. *İ.Ü.F.N. Hem. Dergisi*, 2010; 18: 144-55.
26. Pamuk K. (2017). *Hemşirelerin bireysel iş yükü algısının bireyselleştirilmiş bakım algıları üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
27. Papastavrou E, Acaroglu R, Sendir M, et al. (2015). There lationship between individualized care and the practice environment: an international study. *Int J Nurs Stud*, 52(1):121-133.
28. Scocchi CGS, Gelbcke FL, Ferreira MDA, Lima MADDS, Padilha KG, Padovani NA, Munari DB. (2015). Nursing Doctorates in Brazil: research formation and theses production. *Revistalatio-Americana de Enfermagem*, 23(3), 387-394.
29. Suhonen R, Papastavrou E, Efstathiou G, Tsangari H, Jarosova D, Leino-Kilpi H, Patiraki E, Karlou C, Balogh Z, Merkouris A. (2012). Patient satisfaction as an outcome of individualised nursing care. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 26(2), 372-380.
30. Suhonen R, Alikleemola P, Katajisto J, Leino-Kilpi H. (2012). Nurses' assessments of individualised care in long-term care institutions. *Journal of Clinical Nursing*, 21(7-8), 1178-1188.
31. Taş G, Dikeç G, Baysan AL. (2019). Türkiye'de ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği alanında yürütülen lisansüstü tezlerin nicel ve içerik açısından incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 10(3), 173-180.
32. Tekin F. (2011). *Ortopedik cerrahi hastalarının bireyselleştirilmiş bakımı algılama ve hemşirelik bakımından memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Edirne.
33. Toru F. (2020). Hemşirelik Uygulamalarının kilit noktası: bireyselleştirilmiş bakım. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(1); 46-54.
34. Yükseköğretim Kurumu (YÖK). (2017). YÖK'te "Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı". *Yüksek Öğretim Dergisi*, 16(7), 90-92.
35. Yılmaz A, Yazgan EÖ, Dur B, Salman F, Demir A. (2017). Türkiye'de hemşirelik lisansüstü tezlerinin yayın olma durumu: bibliyometrik çalışma 1977-2016. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(3), 34-44.